

PROJEKT UCHWAŁY

UCHWAŁA NR 2024
RADY MIEJSKIEJ W IZBICY KUJAWSKIEJ
z dnia ..... 2024r.
w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Izbica Kujawska na lata 2024-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024r. poz. 177 ze zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Izbica Kujawska na lata 2024- 2026 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Izbicy Kujawskiej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

DO PROJEKTU UCHWAŁY RADY MIEJSKIEJ W IZBICY KUJAWSKIEJ
w sprawie przyjęcia GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY na lata 2020-2022

Zgodne z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Natomiast art. 179 ust. 2 wskazuje, że programy uchwalane są przez radę gminy, z uwzględnieniem potrzeb związanych z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny. Program określa kierunki działań w zakresie wspierania rodzin sprzyjającemu prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych z terenu gminy Izbica Kujawska na lata 2024 – 2026.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest uzasadnione.

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Izbicy
Kujawskiej z dnia .....
2024r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
DLA GMINY IZBICA KUJAWSKA
NA LATA 2024 – 2026**

Izbica Kujawska 2024

Wprowadzenie

Zgodnie z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy stworzenie gminnego systemu wsparcia i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Podstawowym podmiotem i adresatem działań systemu pomocy społecznej w gminie Izbica Kujawska jest rodzina. Rodzina należy do tych instytucji społecznych, które pomimo wielu zmian zachodzących w społeczeństwie, znajduje się na szczycie hierarchii wartości społecznych.

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem wychowawczym zapewniającym prawidłowy rozwój wszystkich jej członków, w szczególności dzieci. Każde dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspokaja jego potrzeby. Rodzina oddziałuje na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Pomyślny rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie.

Dylematy związane z rodziną stają się nie tylko przedmiotem szczególnego zainteresowania polityki społecznej, ale też dużym wyzwaniem dla niej. Zwłaszcza kwestie związane ze wspieraniem funkcji opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej rodziny. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wykreowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak i również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej komórki społecznej. Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując siły i środki społeczne.

Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

W przypadku wystąpienia jakiegokolwiek dysfunkcji w rodzinie, nie jest ona w stanie realizować podstawowych zadań. Wówczas role poszczególnych członków rodziny ulegają zaburzeniu, a ich zachowania stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. W takiej rodzinie dobro dziecka jest zagrożone. Dlatego, jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje lub inne zagrożenia np. patologią czy wykluczeniem społecznym, instytucje i służby ustawowo zobligowane do wspierania rodziny mają obowiązek podjęcia określonych działań. Pozostawienie rodziny bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje dalszy wzrost zjawiska degradacji rodziny i zagrożeń dla dzieci i młodzieży.

W sytuacji kiedy prawidłowe funkcjonowanie rodziny jest zaburzone, konieczne jest udzielenie pomocy także poprzez podjęcie skoordynowanych działań wszystkich instytucji i służb. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają rozwiązań interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań i rozwiązań wszystkich instytucji działających na rzecz dziecka.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 - 2026 jest kontynuacją poprzedniego programu i wyznacza planowane działania mające na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

I. Podstawy prawne działań

Gminny Program Wspierania Rodziny jest spójny z przepisami dotyczącymi ochrony dziecka i rodziny, w szczególności z:

1. Ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U z 2024 r. poz. 177 ze zm.),
2. Ustawą z dnia 24 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U.2024 poz. 1283 ze zm.),
3. Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 424 ze zm.),
4. Ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U.2023 poz. 2151),
5. Ustawą z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U z 2023 poz. 2424 ze zm.),
6. Ustawą z dnia 4 listopada 2016r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U z 2023 poz. 1923),
7. Ustawą z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2024 poz. 1465),
8. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Izbica Kujawska na lata 2017 – 2027 (wprowadzonej Uchwałą Nr XXXIV/215/17 Rady Miejskiej w Izbicy Kujawskiej z dnia 28 lipca 2017r.)

II. Diagnoza demograficzna i społeczna

Gmina Izbica Kujawska jest gminą typowo rolniczą położoną na terenie powiatu włocławskiego, w województwie kujawsko-pomorskim. Powierzchnia gminy wynosi ogółem 132,05 km². Ludność utrzymuje się głównie z rolnictwa, hodowli oraz z handlu i usług. Część mieszkańców pracuje poza miejscem zamieszkania.

Diagnoza lokalna dotyczy funkcjonowania rodzin w zakresie wypełniania roli opiekuńczo-wychowawczej i została opracowana na podstawie danych Urzędu Miejskiego, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Izbicy Kujawskiej, Powiatowego Urzędu Pracy we Włocławku.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem ośrodka pomocy społecznej.

Tab.1.Wybrane dane demograficzne dla gminy Izbica Kujawska

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba mieszkańców Gminy Izbica Kuj. (na stałe i na pobyt czasowy)	7553	7457	7480
Liczba dzieci zamieszkujących w Gminie Izbica Kuj. w wieku 0-18	1571	1526	1493
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	235	242	207
Liczba osób w tych rodzinach	578	583	507
Liczba rodzin uprawnionych do świadczeń rodzinnych	505	450	415

Liczba dzieci uprawnionych do pobierania świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego	72	61	54
Liczba dzieci i młodzieży umieszczonych w pieczy zastępczej w tym :	10	13	13
- rodzinach zastępczych	4	5	5
- placówkach opiekuńczo - wychowawczych	2	4	4
- rodzinnych domach dziecka	4	4	4
Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy	499	441	153

Źródło: dane Urzędu Miejskiego i M-GOPS w Izbicy Kujawskiej oraz PUP we Włocławku

Analizując powyższe dane można zauważyć, na przestrzeni 3-ech lat, tendencję spadkową liczby osób korzystających z różnych form wsparcia realizowanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

W 2021 r. objęto pomocą 7,65 % ogółu mieszkańców gminy, w 2022r. – 7,82 %, natomiast w 2023 r. - 6,78 %.

Oznacza to, że sytuacja materialna rodzin stopniowo ulega poprawie.

Wpływ na tą sytuację ma malejąca liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP a także niewątpliwie wejście w życie, w 2016r. ustawy o świadczeniach wychowawczych (500+) oraz wzrost płacy minimalnej. Zmniejszenie się ogólnie liczby osób zamieszkałych na terenie gminy Izbica Kujawska ma również wpływ na liczbę osób korzystających z pomocy.

III. Formy wsparcia rodzin

1. Pomoc społeczna

Z punktu widzenia polityki społecznej, bardzo ważną sprawą jest zdolność rodziny do pokonywania sytuacji kryzysowych i umiejętność radzenia sobie z różnorodnymi problemami życiowymi. W każdej społeczności lokalnej część rodzin przeżywa czasowe lub długotrwałe trudności i wymaga wsparcia w różnych sferach swojego funkcjonowania.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Izbicy Kujawskiej jest jednostką organizacyjną Gminy, która realizuje zadania własne gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, wyznaczone między innymi przez przepisy ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci i ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawy Karta Dużej Rodziny.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, przy wykorzystaniu własnych uprawnień, zasobów i możliwości.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

1. pracy socjalnej,
2. przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń,
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Tab.2. Wykaz rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Izbica Kujawska

Lp.	Wyszczególnienie	2021r	2022r	2023r
1.	Liczba rodzin objętych pomocą	235	242	207
2.	Liczba osób w tych rodzinach	578	583	507
3.	Rodziny z dziećmi objęte pomocą społeczną w tym:	83	78	75
	z 1 dzieckiem	21	24	26
	z 2 dzieci	31	26	25
	z 3 dzieci	15	15	11
	z 4 dzieci	8	7	9
	z 5 dzieci	5	5	2
	z 6 dzieci	3	1	1
	z 7 dzieci i więcej	0	0	1
4.	Rodziny niepełne objęte pomocą społeczną w tym:	19	15	23
	z 1 dzieckiem	5	4	7
	z 2 dzieci	8	8	9
	z 3 dzieci	3	2	5
	z 4 dzieci i więcej	3	1	2
5.	Rodziny bez dzieci	90	91	65

Źródło: Sprawozdania MPiPS

Przyczyną korzystania z pomocy społecznej we wszystkich analizowanych latach było ubóstwo. Znaczącymi powodami korzystania z pomocy społecznej były także: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Poniżej zaprezentowano dane dotyczące rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Izbica Kujawska z podziałem na przyczyny korzystania ze wsparcia.

Tab. 3. Przyczyny korzystania ze wsparcia

Powody przyznania pomocy	2021	2022	2023
	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin
Ubóstwo	100	78	76
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	38	38	36
Sieroctwo	0	0	0
Bezrobocie	92	79	70
Bezdomność	2	2	2
Niepełnosprawność	53	51	57
Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa	2	1	0
Alkoholizm	14	14	11
Narkomania	0	0	0
Przemoc w rodzinie	1	2	2
Długotrwała lub ciężka choroba	74	79	82
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w tym:	35	34	30
w rodzinach niepełnych	20	17	15
w rodzinach wielodzietnych	11	7	7
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	1	1

Źródło: Sprawozdania MPiPS

W analizowanych latach, niezmiennie, jednym z głównych powodów ubiegania się o pomoc jest ubóstwo najczęściej spowodowane przez długotrwałą lub ciężką chorobę, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w tym w rodzinach niepełnych oraz rodzinach wielodzietnych.

W porównaniu do lat poprzednich zmniejsza się odsetek rodzin, w których przyczyną kryzysu jest problem uzależnienia od alkoholu.

Znaczną część osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej stanowią takie, w których dysfunkcje są ze sobą powiązane (jedne generują drugie), np. ubóstwo spowodowane bezrobociem lub problemem alkoholowym, z niepełnosprawnością lub z niezaradnością w życiu codziennym itp.

Liczba rodzin borykających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

i prowadzeniu gospodarstwa domowego o ile dotyka niewielkiego odsetka rodzin, to jest zjawiskiem niepokojącym i traktowane jest przez służby społeczne priorytetowo, gdyż bezpośrednio dotyczy najsłabszej grupy jaką są dzieci.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Izbicy Kujawskiej podejmuje działania interwencyjne w zakresie zapewnienia odpowiedniego wsparcia dzieciom i rodzinom.

Obowiązek ten realizowany jest w szczególności poprzez współpracę jednostek samorządu terytorialnego i organów administracji rządowej ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, a także Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, kościołami, związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Szczególnie sytuacja dzieci z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej tzw. rodziny dysfunkcyjnej wymaga wzmożonego monitoringu.

Rodzina dysfunkcyjna to rodzina, która nie spełnia swoich zadań względem dzieci.

W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspokajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny – są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane. Nie można wyrażać swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary nieadekwatne do stopnia przewinienia.

O rodzinie dysfunkcyjnej mówi się w sytuacji, w której:

1. jedno lub oboje rodziców uzależniło się od alkoholu
2. występuje problem wykorzystywania seksualnego
3. stosowana jest przemoc emocjonalna (szantaż , zastraszanie itp.)
4. stosowana jest przemoc fizyczna (bicie, maltretowanie)
5. występuje przewlekła choroba a osoba chora wini za swój stan pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Podejmując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, trzeba zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń, jak rozwój cywilizacji. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością, rozczarowaniem. Coraz bardziej widoczne są różnice pomiędzy bogatymi a biednymi. Najbardziej przez ten stan rzeczy cierpią dzieci. Pozostawione „same sobie” podejmują działania dewiacyjne, które prowadzą do niedostosowania społecznego.

Praca z rodziną w szczególności ukierunkowana jest na wspieranie więzi uczuciowych w rodzinie, pomoc w integrowaniu rodziny z otoczeniem, pomoc w odbudowywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, neutralizowanie czynników negatywnie działających na dziecko. Powinna być możliwie wcześnie podejmowana i prowadzona przez profesjonalnie przygotowaną kadre.

Pomoc rodzinie powinna opierać się na sprawnie prowadzonej komunikacji i informacji na rzecz dziecka i rodziny. Istotnym we wzmocnieniu systemu opieki nad dzieckiem jest budowanie w środowisku lokalnym systemu informacyjnego.

Polega on przede wszystkim na zgłaszaniu każdej niepokojącej informacji na temat dziecka do ośrodka pomocy społecznej, dlatego ważna jest koordynacja działań wszystkich instytucji i służb zobligowanych do wspierania rodziny.

2. Asystent rodziny

Rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi może zostać udzielona pomoc w postaci przydzielenia asystenta rodziny. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracy pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą rodzinie i pracą z rodziną.

Celem pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci.

Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznym monitoringu środowisk zagrożonych wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia.

Asystent rodziny kierowany będzie do pracy tylko z takimi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Jego wsparcie ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo- wychowawczych.

Rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Polega na aktywnym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania samodzielnie przez rodzinę a szczególnie niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny poprzez podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta rodzinnego służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.

Asystent rodziny w swojej pracy korzysta z pomocy osób reprezentujących instytucje i służby zainteresowane rozwiązaniem problemów danej rodziny.

Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy.

Asystent rodziny ;

- Dbą o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin a mianowicie : mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych czy prawnych.

- Pomaga w rozwiązaniu problemów psychologicznych klientów tj. emocjonalnych, rodzinnych, problemów w grupach rówieśniczych, a w razie potrzeby kieruje ich na odpowiednią terapię.

- Wspiera swoich klientów w podejmowaniu aktywności społecznej.

- Łagodzi ewentualne konflikty z sąsiadami czy rodziną.

- Motywuje do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowania nauki, pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły lub kursów zawodowych, przełamywanie kompleksów i ewentualnych kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce.

- Zachęca bezrobotnych do podjęcia pracy i wspiera w pierwszych miesiącach zatrudnienia.

- Intensywnie realizuje pracę z rodziną również w przypadku czasowego umieszczenia przez sąd dziecka poza rodziną. Wówczas zadanie asystenta staje się nie tylko pracą z rodziną w miejscu zamieszkania, ale również współpracą z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą, będącej w gestii powiatu oraz z sądem.

- Aktywnie uczestniczy we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Pomoc świadczona przez asystenta rodziny jest zawsze prowadzona za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem. Jedynym wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, gdy na mocy postanowienia sądu rodzinnego rodzinie przydzielony zostaje asystent rodziny jako bezwzględnie konieczna metoda wsparcia jej funkcjonowania.

Przyczyny trudności wynikają przeważnie z niskich kompetencji wychowawczych, eurosieroctwa, rozbitcia rodziny, uzależnień, chorób psychicznych czy pogorszenia statusu rodziny, w tym bezrobocia.

Z analizy sprawozdań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Izbicy Kujawskiej oraz informacji uzyskanych od pracowników socjalnych wynika, że w latach 2021 – 2023 liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w postaci przydzielenia asystenta rodziny ma tendencję spadkową. Są to rodziny, które wymagają wsparcia w znacznie szerszym wymiarze aniżeli pomoc oferowana w ramach pracy socjalnej. W Ośrodku od 2015 roku zatrudniony jest asystent rodziny współpracujący z rodzinami, w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Wymagane jest i wskazane aby asystent rodziny zatrudniony był na stałe w ops, by mógł zachować ciągłość pracy z rodzinami.

Tab.4. Rodziny, którym udzielono wsparcia asystenta rodziny

2021 rok			2022 rok			2023 rok		
Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba dzieci
15	56	34	14	55	30	12	47	28

Źródło: Sprawozdania M-GOPS

3. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka

Efektywnym sposobem wspierania rodziny w wychowywaniu dziecka, mimo problemów występujących w rodzinie, jest stworzenie dzieciom i młodzieży z tych rodzin możliwości pobytu w środowiskowych dziennych instytucjach wychowawczych, czyli w różnorodnych placówkach wsparcia dziennego. Placówki te powinny nie tylko organizować dzieciom czas wolny i pomoc w nauce, ale również podnosić świadomość i odpowiedzialność rodzicielską.

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do swoich dzieci, potrzebują pomocy w zakresie organizowania tym dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym konieczny jest rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku szkolnym oraz instytucji wspierających rodziny w wychowaniu i kształceniu dzieci. Rolę tę mogą pełnić placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie:

- 1) opiekuńczej: zapewniającej opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe, rozwój zainteresowań,
- 2) specjalistycznej: zapewniającej socjoterapię, terapię, korekcję, kompensację, logopedię; realizującej indywidualne programy korekcyjne, psychokorekcyjne lub psychoprofilaktyczne, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną, socjoterapię,
- 3) podwórkowej: realizującej animację i socjoterapię.

W jednej placówce można łączyć w/w formy.

Placówki wsparcia dziennego są jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W pracy z dzieckiem współpracują z rodzicami/opiekunami, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Uczestnictwo dzieci w zajęciach jest nieodpłatne i dobrowolne, chyba że dziecko zostanie skierowane do placówki przez sąd. Według oceny sytuacji rodzin bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 2023r. zdiagnozowano w 30 środowiskach. Przy zapewnieniu wsparcia pracowników socjalnych, asystenta rodziny środowiska te są w stanie zwiększyć możliwości właściwego rozwoju i w znacznym stopniu zwiększyć szanse na pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej. W sytuacji, gdy rodzice znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie sami wypełniać należycie funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci, o potrzebie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej decyduje Sąd Rodzinny. Natomiast Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje postanowienia sądu, zapewniając opiekę, a gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, ponosi odpowiednio wydatki.

4. Rodziny wspierające

Jednym z istotnych zadań w pracy z rodziną wyszczególnia się wsparcie środowiska lokalnego. Ważną rolę w tym zadaniu pełnią sąsiedzi, rodziny zaprzyjaźnione, rodziny rówieśników dzieci. Możliwość skorzystania przez rodzinę w kryzysie z pomocy innej rodziny, tzw. rodziny wspierającej może mieć nieocenione znaczenie w pracy z rodziną w potrzebie. Rodzina wspierająca przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka.

5. Karta Dużej Rodziny.

W Gminie Izbica Kujawska od lipca 2014 roku wsparciem dla rodzin jest możliwość otrzymania Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Karta Dużej Rodziny jest systemem zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin posiadających co najmniej troje dzieci a także dla rodziców, którzy kiedyś mieli 3 dzieci. Zniżki te obowiązują w instytucjach publicznych oraz w firmach prywatnych.

Posiadacze Karty Dużej Rodziny mają możliwość tańszego korzystania z oferty kulturalnej, ośrodków rekreacyjnych oraz z księgarni. Karta umożliwia zakup jedzenia, kosmetyków, odzieży i obuwia, książek, zabawek, paliwa, a także opału w niższej cenie. Ponadto posiadacze Karty mają prawo do obniżenia kosztów rachunków za usługi telekomunikacyjne oraz bankowe. Dodatkowo umożliwia ona tańsze przejazdy pociągami oraz komunikacją publiczną w wybranych miejscowościach. Karta przyznawana jest również dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej na czas umieszczenia w danej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Izbicy Kujawskiej w 2021r. wydał 18 kart, w 2022r. 176 kart dla rodzin z dziećmi, natomiast w 2023r. 157 kart dla rodzin z dziećmi

Tab.5. Liczba rodzin, którym wydano Kartę Dużej Rodziny

KARTY DUŻEJ RODZINY	2021r.	2022r.	2023r.
Karty wydane dla rodzin z dziećmi	10	70	56
Karty wydane dla rodziców, którzy mieli na utrzymaniu co najmniej 3 dzieci	8	102	99
Duplikaty kart i nowi członkowie rodziny	0	4	2
Razem	18	176	157

Źródło: Sprawozdania M-GOPS

IV. Analiza SWOT Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

Analiza strategiczna Gminnego Programu Wspierania Rodziny opracowanego na lata 2024 – 2026 ujawnia mocne i słabe strony założenia, a także szanse i zagrożenia. Analiza SWOT jest oceną możliwości realizacji projektu, w którym uwzględnia się dostępne zasoby, dysponowanie którymi pozwoli na zaproponowanie i zrealizowanie oferty wsparcia dla rodzin, a także jest możliwością oszacowania ograniczeń w realizacji Programu.

Technika ta polega na posegregowaniu posiadanych informacji na cztery grupy:

Mocne strony:	Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none"> • Baza instytucji wspierających rodzinę (M-GOPS, policja, sąd, PCPR, służba zdrowia, oświata, itp.) • Dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, policji, nauczycieli • Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny • Zatrudnianie asystenta rodziny (zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) • Wsparcie stypendialne dla dzieci i młodzieży • Baza obiektów sportowych, świetlic • Zabezpieczenie w budżecie gminy niezbędnych środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny • Dostępność do poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie • Bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych • Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych • Brak rodzin wspierających • Brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny zastępczej • Niewystarczające zasoby mieszkaniowe dla rodzin ubiegających się o lokal komunalny • Rozpad związków – separacja, wyjazdy za granicę • Uzależnienie od pomocy i brak współpracy rodzin w zakresie rozwiązywania problemów • Nadużywanie przez członków rodziny alkoholu, nadmierne korzystanie

	z Internetu oraz narastająca przemoc w rodzinie
--	---

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość wprowadzenia do rodziny asystenta celem wsparcia rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej • Wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodziny • Edukacja rodziców • Wdrażanie do współpracy z rodziną dysfunkcyjną rodzin wspierających 	<ul style="list-style-type: none"> • złożoność problemów rodzin • problemy emocjonalne i edukacyjne dzieci i młodzieży • zagrożenia uzależnieniami wśród dzieci i młodzieży (np. internet) • degradacja więzi rodzinnych • brak zainteresowania rodziców problemami dziecka i spędzaniem z nim wolnego czasu • brak możliwości zaspokajania różnego rodzaju uzasadnionych potrzeb rodziny • Niespójność, częste zmiany i rozbieżności w interpretacji przepisów

V. CELE PROGRAMU.

Cel główny: „Tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.”

Cele szczegółowe:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny

- a) udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom w trudnej sytuacji: świadczenia z pomocy społecznej, dożywianie w szkołach, stypendia i zasiłki szkolne,
- b) monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych,
- c) pomoc osobom niepełnosprawnym w zaopatrzeniu w niezbędny sprzęt ortopedyczny i środki pomocnicze,
- d) zabezpieczenie środków finansowych na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub innej placówce opiekuńczo-wychowawczej,

2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących:

- a) konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, socjalne, prawne),
- b) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów, kontaktujących się z rodziną – na zasadzie wzajemnej wymiany informacji,
- c) promocja programów profilaktycznych i psychoedukacyjnych skierowanych do rodziców, dzieci i młodzieży,

- d) zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez sport, rekreację i kulturę, ustawiczne doskonalenie umiejętności zawodowych pracowników socjalnych i partnerów Programu poprzez udział w szkoleniach, warsztatach i innych formach edukacyjnych,
- e) systematyczna praca socjalna z rodziną wieloproblemową, wspierana poradnictwem specjalistycznym.

3. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży:

- a) monitorowanie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- b) umożliwienie dzieciom z rodzin wieloproblemowych uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez placówki wsparcia dziennego,
- c) wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wspierania rodziny i dziecka,
- d) prowadzenie działalności profilaktycznej i edukacyjnej przez placówki oświatowe,
- e) organizowanie czasu wolnego.

4. Wspieranie interdyscyplinarne rodzin, dzieci i młodzieży:

- a) bieżąca współpraca i systematyczne współdziałanie podmiotów podejmujących różnorodne działania na rzecz dzieci i rodzin,
- b) zastosowanie odpowiednich działań naprawczych na rzecz dziecka i rodziny w oparciu o działania interdyscyplinarne,
- c) pomoc w opiece i wychowaniu dziecka poprzez pracę asystenta rodziny, rodziny wspierające, pracę socjalną (kontrakty socjalne) działalność placówek wsparcia dziennego,
- d) rozwijanie lokalnego systemu poradnictwa: psychologicznego, prawnego i socjalnego oraz interwencji w sytuacjach kryzysowych,
- e) praca socjalna z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- f) upowszechnianie informacji o placówkach pomocowych i rodzaju świadczonych w nich usług,
- g) organizowanie pracy z rodziną w miejscu zamieszkania poprzez działania asystenta rodziny w zakresie opieki i wychowania, prowadzenia gospodarstwa domowego, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych,
- h) pomoc w dostępie do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i terapeutycznego.

VI. Efekty Programu

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

1. polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
2. wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka,
3. zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia, dla rodziny i dziecka,
4. poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
5. przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej,
6. zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu, sytuacji kryzysowych,

7. poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
8. wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
9. umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej, poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
10. rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

VII. Sposób weryfikacji:

Weryfikacja programu będzie odbywać się w oparciu wskaźniki :

1. liczba rodzin objętych wsparciem w formie świadczeń z pomocy społecznej;
2. kwota świadczeń;
3. liczba rodzin wspierających;
4. liczba spotkań grup wsparcia;
5. liczba imprez i działań środowiskowych;
6. liczba zatrudnionych asystentów;
7. liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny;
8. liczba osób, którym udzielono porad;
9. liczba osób, które podjęły terapię.

VIII. Adresaci Programu

Odbiorcami Programu są:

1. rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
2. dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
3. rodziny dotknięte przemocą,
4. rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych i zagrożonych kryzysem, w których występują konflikty, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo i inne negatywne zjawiska zachodzące w rodzinach,
5. dzieci i młodzież zagrożone niedostosowaniem społecznym,
6. małe matki,
7. rodziny naturalne w związku z umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.
8. przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

IX. Zasoby instytucjonalne gminy Izbica Kujawska

Program wspierania rodziny dla gminy Izbica Kujawska na lata 2024-2026 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów dzieci, młodzieży i rodzin określa się instytucje, które funkcjonują w obszarze profilaktyki społecznej, edukacji, służby zdrowia.

Są to jednostki samorządowe, instytucje i organizacje pozarządowe działające na rzecz dziecka i rodziny, przy udziale których program będzie realizowany tj.:

1. Urząd Miejski w Izbicy Kujawskiej
2. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Izbicy Kujawskiej
3. Placówki oświatowe z terenu gminy i powiatu
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
5. Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze

6. Policja w Izbicy Kujawskiej
7. Sąd i kuratorzy
8. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku
9. Parafie Rzymsko-Katolickie z terenu gminy
10. Placówki ochrony zdrowia
11. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lubrańcu
12. Powiatowy Urząd Pracy

X. Źródła finansowania

Realizacja zadań programowych finansowana będzie ze środków:

1. własnych gminy,
2. dotacji z budżetu państwa,
3. innych funduszy zewnętrznych tj. programów i konkursów.

XI. Monitoring i ewaluacja

Nieodzownym elementem realizacji Programu jest jego monitorowanie oraz ocena. Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących wykonywanych zadań w ramach Programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Ewaluacja Programu ma na celu uzyskanie informacji o jego realizacji, a na tej podstawie dokonanie oceny, czy osiągnięto zakładane rezultaty, czy pozwoliły i w jakim stopniu osiągnąć wytyczone cele. Raport z realizacji Programu będzie przedstawiony w sprawozdaniach z realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny przedstawianych do 31 marca każdego roku przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Izbicy Kujawskiej, który jest wiodącym realizatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026.

Gminny program wspierania rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków do poprawy jakości życia rodzin, a w szczególności dzieci. Wsparcie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinom w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości do samodzielnego zmierzenia się z występującymi problemami.

Powyższe działania zwiększają szanse rodzin, aby prawidłowo funkcjonowały w środowisku oraz wykorzystały własną aktywność i wewnętrzny potencjał w celu zdobycia nowych umiejętności. Odpowiednie podejście stworzy możliwość rozwoju, zwiększenia świadomości w środowisku lokalnym i tym samym podniesie jakość życia mieszkańców Gminy Izbica Kujawska.